

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

19. Quomodo Deus neminem deserit nisi deseratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XIX

Quomodo Deus neminem deserit
nisi deseratur.

OBIICI & illud solet, quod Deus non deserat si non deseratur. Ergo nemini denegat auxilium sufficiens si non ante desertus fuerit. Respondetur sententiam illam haberi in Concilio Tridentino & ex divo Augustino desumptam esse. Tam verò Tridentinum quàm Augustinus perspicuè indicant se sic illam intelligere, quod Deus neminem deserit ab eo discedendo, ipsa scilicet subtractione iustitiæ, nisi homo prius Deum per inobedientiam deserat. Quod ex diversis Augustini locis, ubi illam sententiam vel fundamentum eius tangit, evidenter liquet. Nam Augustinus in illo ipso loco ponit hanc differentiam inter animam nostram medicum Deum, & inter medicum corporum; quod medicus corporum cum sanaverit hominem, ABSCEDIT AB EO, AC DEO DIMITTIT: cum verò Deus, inquit, spiritaliter sanat egrum vel vivificat mortuum, id est, iustificat impium, NON DESERIT SI NON DESERATUR, ut pie semper iusteque vivatur; Hoc est, non discedit ab eo quem iustificat, sicut medicus corporum, sed manet in eo, quia ipsemet est vita eius, sine qua impossibile est animam esse iustam aut vivam. Hunc esse genuinum Augustini sensum, tum per se ipsum liquet, tum ipse perspicuè in alijs declarat locis, ubi eandem corporalis & spiritalis medici corporaliter & spiritaliter vivificantis comparationes adhibet. Nam libro octavo de Genesi ad litteram fusè similiter tradit, non sic hominem à Deo iustum & sapientem fieri, ut cum ab eo FACTVS FVERIT IUSTVS ABSCEDAT, sicut à corporis medico SANATUR ET ABIT. Non ita, inquit, Deus operatur hominem iustum, id est iustificando eum, ut si ABSCESSERIT maneat in absente quod se: sed potius sicut aer praesente lumine non factus est lucidus, sed sic, quia si factus esset non fieret, sed etiam absente lumine lucidus maneret: sic homo à Deo sibi praesente illuminatur, absente autem continuo tenebratur, à quo non locorum intervallis, sed voluntatis aversione disceditur. Et in Psalmum septuagesimum radicem diversitatis istius detegit, nempe quia medicus corporum non est ipsa vita & sanitas corporum, Deus est autem ipsa vita animæ. Vnde ut corpus vivat, non est necesse, ut medicus eius praesto maneat, aut ut corpus eo discedente moriatur, quemadmodum necesse est ut anima moriatur discedente Deo. Et ideo nunquam deserit, nisi hominis aversione deseratur: *Qui suscitavit mortuum, inquit, secundum corpus reddidit enim luci huic videnda, & huic aeri ducendo: non autem suscitator eius ipse illi lux & aer est. Incipit videre quemadmodum videbat antea. Anima non sic exsuscitatur. Anima enim exsuscitatur à Deo, quanquam & corpus exsuscitatur à*

A Deo. Sed Deus quando exsuscitat corpus mundo reddit. Si recedat aer mundi istius, movitur corpus: si recedat Deus movitur anima. Cum ergo animam suscitavit Deus, nisi adsit qui suscitavit, suscitata non vivit. Non enim suscitavit & dimittit ut vivat sibi, sicut Lazarus quando resuscitatus est &c. Resuscitatus est Domino praesente, sed vixit & Domino absente &c. Discessit de ipsa civitate Dominus; vel de illo loco, numquid Lazarus non vixit? Non sic anima suscitatur. Suscitavit illum Deus; movitur si discesserit Deus. Dicam enim audacter fratres, sed tamen verum. Dna vita sunt: una corporis, altera animæ. Sicut vita corporis anima, sic vita animæ Deus. Quomodo si anima deserat, movitur corpus, sic anima movitur, si deserat Deus. Ipsa est enim gratia eius, ut resuscitet, & sit nobiscum. Vides hic eandem comparationes, quod videlicet medicus vel suscitator corporum deserit suscitatum, suscitator animæ non deserit, quia cum sit ipsa vita & lux eius, mox iterum moreretur. Secundum hunc igitur deserendi modum, Deus neminem deserit, nisi prius deseratur. Itaque tractans illum locum Genesis: *In quocumque die comederis ex eo morte morieris, & quæ ibi mors intelligatur exponens: Si eam, inquit, solam intelligamus, qua sit cum anima deseritur sua vita, quod illi Deus est (NON ENIM DESERTA EST UT DESERERET, SED UT DESERERETUR DESERVIT) tanquam diceret quæ de me deserueritis per inobedientiam deseram vos per iustitiam &c. Vbi declarat per exemplum Adami quomodo Deus non deserat nisi ante deseratur. Nempe quia non discedit ab anima Deus tanquam vita eius, nisi ipsa peccando discesserit. Sic enim statim Adamo peccante & pudenda tegente, sensa est, inquit, mors una, in qua deseruit animam Deus. Et alibi cum explicuisset ita Deum esse vitam animæ quæ ipsa vivit, sicut anima corporis vita est, & si corpus laethaliter percuitur, anima deserat corpus suum, adiecit: Non times Deum dicentem tibi: PECCAS ET DIMITTO TE? Peccatum est enim velut laethalis ictus, quo vita animæ Deus pellitur. Sicut ergo perspicuum est, Augustinum ita suam sententiam intelligere, ita etiam Concilium Tridentinum. Agebat enim de iustificatis, quos tradit propterea non delinere esse iustos, quia subinde venialiter peccant. sed è contrario, hoc ipso magis esse obligatos ad ambulandum in via iustitiæ, quo liberati à peccato sobrie, iuste, & pie viventes proficere possint per IESVM Christum, per quem accessum, inquit, habuerunt in gratia istam, videlicet liberationis à peccato & iustificationis: & statim adiecit: Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Per hoc probans id quod præcellerat, eos propterea non desinere esse iustos, quod quotidie peccata*

Trid. Sess. 6.
cap. 11.
Aug. lib. de
nat. & grat.
c. 26.

Loco citato.

Lib. 8. de
gen. ad lit.
cap. 12.

In Psal. 70.
Con. 2.

Gen. 2.

Lib. 11. de
Gen. 11.

lib.

Lib. 11. de
Gen. 11. de
cap. 6.

Sess. 6. c. 11.

peccata committant venialia, quia Deus non abscedit ab anima per gratiam suam iustificata, nisi anima eum ante mortaliter peccando deseruerit.

Hunc ergo verum sensum esse Concilij, maximèque sancti Augustini, ex quo phrasia ista & verba derivata sunt, facile iudicabit quisquis consideraverit, eum hoc loquendi modo significare voluisse differentiam, quæ est inter Deum bonum animæ nostræ, & inter alia creata bona, quæ ab hominibus diligi solent. Nam ista creata bona huiusmodi sunt, ut quantumlibet ea vehementer amaveris voluntate, & retinere volueris, invittissimo sæpe deserant; Deus vero tale bonum est, ut invitum nullo modo deseratur sit; non enim deserit hominem nisi ipse ab homine prius propria voluntate deseratur: Hoc est, bonum, inquit, quod non potes invitius amittere. Potes enim aurum perdere & volens; potes domum; potes honores, potes ipsam carnem salutem boni quo vere bonus es nec invitius accipis nec invitius amittis. Et in libris confessionum soarum cum late descripsisset dolorem suum quo cruciabat, quando morte amicum rapiente, ab eo desertus fuerat, Deum alloquens: Te, inquit, NEMO AMITTIT nisi qui deserit. Hoc est tu non deseris quemquam, nisi te voluntate sua deseruerit. Et evidentius adhuc paulo post: Verbum ipsum (Deus) clamavit ut redeas ad te, & ibi est locus quæritur inculpabilis ubi non deseritur amor, si ipse non deserat. Hoc est ubi amor amantis non deseritur ab objecto quod amat, nisi ipse amoretur, ut propria voluntate Deum amatum deserat. Ecce hanc ipsam sententiam bis terve clare repetitam eo sensu à sancto Augustino, quem tetigimus. Nempe discrimen inter Deum & bona creata statuit; quod hæc deserant amantem discedantque quamvis nolit, ille neminem amantem deserat, nisi invito velit, imo nisi invito discedat unde statim nullis verbis interjectis adiicit: Ecce ille (creata) discedunt, ut alia succedant, & omnibus suis partibus trahit infirma universa, quia modulus eorum est, quemadmodum ibidem docet; ut orientur & occidant, & quanto magis crescant ut sint, eo magis festinant, ut non sint. Sic ergo ut infirma constet universitas, quæ omnia complecti debet, necessarium est ut nos ita deserant, quantumlibet ea nobiscum permanere desideremus. Deus autem non sic, quia nusquam discedit: ex quo etiam fit ut neminem deserat, nisi ab ipso ante maiora voluntate deseratur. Iste verus & genuinus est sensus istius locutionis quam Augustinus vel expressis verbis vel tacitis non semel & ex ipso discipuli ejus & Synodus Tridentina usurpavit.

Nam si desertionem Dei, quæ fit actualis gratiæ subtractione, spectare voluerimus, nimis enormiter ab Augustini mente discedunt, qui ei istud paradoxum, & quidem postquam per Adami lapsum, in statum damnationis & iræ Dei, præcipitati sumus, imponere volunt. Tota quippe mole doctrinæ hoc agit, Deum

A adjuvare, & non adjuvare hominem, hoc vel illo modo, plus aut minus deserere aut non deserere, prout ei visum fuerit, quia spiritus ubi vult spirat. Quæ de re multa in superioribus dicta sunt. Nihil enim celebrius in Augustino quam quosdam à divino adiutorio deseri etiam iustos ex occultis iudicijs Dei. Nam ad quid quæro fideles omnes tanta instantia orant Deum, ne inferantur in tentationem, hoc est, ne deserantur adiutorio ejus, si nemini iusto accidit, ut Dei adiutorio deseratur? Stultum est enim orare ne eveniat quod nunquam evenit; sicut stultum esset orare ne Christus nos in hostia consecrata deserat, quam nunquam deserit. Hinc Augustinus explicans vim istius orationis: *Vi non consentiamus (concupiscentiæ) deprecamur adiutorium discientes: Et ne nos inferas &c. ut si forte tentari cuperimus à concupiscentia nostra; adiutorio eius non deseramur, ut in eo possumus vincere ne abstrahamur illi.* Et sermone nono de diversis: *In illa tentatione qua quisque decipitur, & seducitur, neminem tentat Deus, sed plane iudicio suo alio & occulto quosdam deserit, cum ille deseruerit, invenit quid faciat tentator. & non enim invenit adversus se luctatorem, sed contra: ille se exhibet possessorem, si deserat Deus. Ne deserat ergo nos, ideo dicimus, ne nos inferas in tentationem, De qua desertione superius.*

Lib. 2. de peccatis, c. 4.

Serm. 9. de diversis, c. 9.

Sed hoc est quod hæc de re, non ut oportet, cogitantes fallit homines, & admirari quodammodo facit severitatem Dei. Non enim animadvertunt, gratiam Christi medicinalem quæ post humanæ naturæ lapsum ad bene vivendum sufficit; non esse talem qualem primi hominis fuit; quæ videlicet asserret quandam bene vivendi potestatem, qua tamen per solum nutum voluntatis liberum, nulla concupiscentiæ repugnantia præcedit, uteretur aut non uteretur ut vellet; sed esse talem, quæ quando datur, ipsum velle & operari tribuit, non amplius quàm nutum voluntatis expectando sed ipsum invictè largiendo. Non est enim amplius adiutorium, sine quo non possumus velle vel operari, sed quo volumus & quo operamur; hoc est, ut Augustini phrasia utar, non solum ut sine isto dono volentes & operantes esse non possint, verum etiam ut per hoc donum non nisi volentes & operantes sint. Hanc Augustini doctrinam si rectè apprehenderent, statim cernerent, nihil ab surci esse, si talis gratia sufficiens non detur iustis, sed potius perquam absurdum esse si omnibus detur, multoque absurdius (ut quidam ex ipsis putant) quod omnibus etiam debeatur. Hoc enim nihil est aliud, quam omnibus quibus Deus iustitiam dedit, perseverantiam simul esse conferendam. Non cogitant etiam, ad hoc ut infidelis peccet, aut fidelis ex iustitia cadat, nullo modo Dei gratiam in statu naturæ lapsæ esse necessariam, multoque minus debitam, ut impediatur casus ejus. Quæ quia alio loco latius dicta sunt, non est repetitio eum tædio lectoris immorandum.

non potes invitius amittere. Potes enim aurum perdere & volens; potes domum; potes honores, potes ipsam carnem salutem boni quo vere bonus es nec invitius accipis nec invitius amittis.

discedunt, ut alia succedant, & omnibus suis partibus trahit infirma universa, quia modulus eorum est, quemadmodum ibidem docet; ut orientur & occidant, & quanto magis crescant ut sint, eo magis festinant, ut non sint.

De

